

Innspill til leselyststrategien

26. mai 2023

Fra bibliotekene i Rogaland:

Sølvberget, Stavanger bibliotek

Randaberg folkebibliotek

Sandnes bibliotek

Bjerkreim folkebibliotek

Lund folkebibliotek

Ryfylkebiblioteket Suldal

Ryfylkebiblioteket Sauda

Ryfylkebiblioteket Strand

Hå folkebibliotek

Sola bibliotek

Gjesdal folkebibliotek

Klepp bibliotek

Time bibliotek

Tysvær bibliotek

Haugesund folkebibliotek

Karmøy folkebibliotek

Vindafjord folkebibliotek

Rogaland fylkesbibliotek

1. Hva mener du/dere er de tre største utfordringene knyttet til lesing og lese lyst?

- Svekket evne til dybdelesing/konsentrert lesing
- Tid/å prioritere lesing. Digitale medier («skjerm») spiser opp tiden som vi tidligere brukte til å lese. Fritidslesingen går ned.
- For dårlig tilgang til litteratur for barn og unge. Dårlige skolebibliotek med tilfeldig utvalg av bøker og små personalressurser avsatt til å formidle bøkene, lave bokbudsjetter i folkebibliotekene, lange ventelister på populære bøker, liten og tilfeldig tilgang til lydbøker

2. Hva vil være de tre viktigste målgruppene for strategien?

- Småbarnsfamilier (barn og foreldre, tidlig start)
- Skolelever fra 1ste klasse og ut vgs
- Lærere og barnehageansatte, og studenter ved lærer- og barnehagelærerutdanningene

3. Hva bør de tre viktigste tiltakene i strategien være?

- **Etablere flere lesefellesskap**

Felles leseopplevelser i et prestasjonsfritt og hyggelig miljø er en god måte å inkludere svake lesere og gjøre litterære opplevelser tilgjengelig for flere. Å skape et fellesskap rundt lesing gjør det lettere for den enkelte leser å sette av tid – vi finner motivasjon og inspirasjon hos hverandre, på samme måte som vi finner motivasjon og inspirasjon til å holde oss i form ved å trene på et treningssenter eller bli med i en gruppeaktivitet. Se punkt 4 for gode eksempler på lesefellesskap

- **Bedre skolebibliotek**

Tettere samarbeid mellom skole og folkebibliotek. Se punkt 4 for gode eksempler

- **Flere nye bøker i folke- og skolebibliotekene**

Bokbudsjettene i norske folkebibliotek har stått stille siden tidlig på 2000-tallet, mens bokprisene har økt. Det kjøpes inn stadig færre bøker i alle formater, og tilbudet på lydbøker er i ferd med å forsvinne fordi bibliotekene ikke har råd. Det siste rammer spesielt barn og ungdom med liten kjøpekraft, liten mulighet til å abonnere på strømmetjenester som Fabel og Storytel, og liten tålmodighet og forståelse for bibliotekenes ventelister.

Hvis vi ser til Finland, som i årevis har ligget helt i toppen av alle leseundersøkelser, så ser vi en tydelig sammenheng mellom tilgang til bøker i bibliotekene og lese lyst.

Folkebibliotekene i Finland hadde i 2022 en tilvekst på 313 bøker per 1000 innbyggere, mot 176 i norske folkebibliotek (inkludert bøker som bibliotekene får gjennom kulturfondordningen). Tilgangen til nye bøker viser igjen i utlånstallene, som i Finland er 15 utlån i året per innbygger mot 6 i Norge. I tillegg kjøper de i Finland også inn langt flere bøker i skolebibliotekene.

4. Har dere gode eksempler på hva som bidrar til lese lyst?

Bibliotekene og skolen er de viktigste agentene for lese lyst i befolkningen. Vi mener at bibliotekene bør ta en mer offensiv rolle, og at et tettere samarbeid mellom skole- og biblioteksektoren er en grunnleggende forutsetning for å lykkes med å motivere til lese lyst hos barn og ungdom.

Lesing i hjemmet og en positiv holdning til bøker og lesing er den aller viktigste motivatoren for barn og unges lesing.

Litteraturformidling i folke- og skolebibliotek tar mange ulike former, fra tips om en god bok i bibliotekskranken én til én, til store arrangementer med flere hundre i publikum på Deichman, Bergen offentlige eller Sølvsberget i Stavanger. Formidlingen foregår digitalt og fysisk, i form av utstillinger, brosjyrer, videoboktips, forfattermøter, bokbad og lesesirkler. Nedenfor er en liste over tiltak vi mener har potensiale for å ruller ut nasjonalt.

Mer informasjon om hvert enkelt eksempel ligger i vedlegget.

Lesefellesskap

- **Gode bibliotekrom.** Folke- og skolebibliotek som legger til rette for konsentrasjon og dybdelesing, lesefellesskap og arrangement.
- [Shared reading](#) - en metodikk for høytlesing og samtale om tekst i små grupper
- **Lesesirkler**
- [Barnebokbad/elevbokbad](#) - en metodikk for elevstyrte forfattermøter
- [Stille lesestund \(Haugesund\)](#)

- **Nasjonale lesekampanjer** med kjente profiler som henvender seg mot ulike aldersgrupper.
- [Hele Rogaland leser](#). Hvert år deler Rogaland fylkeskommune via bibliotekene ut 20-40 000 gratis eksemplarer av én boktittel til innbyggerne.

Litteraturformidling og tilgang til bøker

- [Lesersørvis](#) handler om å finne rett bok til rett leser. Lesersørvis er opprinnelig rettet mot voksne lånere, men er videreutviklet med konseptet *Lesersørvis for barn* som rulles i bibliotek i hele landet i løpet av 2023/24.
- **Felles digital formidlingsplattform for folkebibliotek**
- [Kulturfondstafetten](#). Formidling av bøker i Kulturrådets innkjøpsordning ved videoboktips som deles på nettsider og i sosiale medier. Startet 2021 som kompetanseheving for bibliotekansatte, videreutvikles høsten 2023 for et allment publikum.
- [Sommerles](#)
- [Tøyveskebibliotek](#). Barn 0-6 år.
- [Lesekalenderen](#). For barn 0-6 år.
- [Turbiblioteket på dagsturhyttene](#) i Vestland og Rogaland: å tilgjengeliggjøre litteratur der folk er, bidrar til mer lesing.
- [Bibliotekets litteraturpris](#). Norges mest inkluderende litterære pris.
- **Fjerne bibliotekgebyrer, spesielt for barn og ungdom**
Gebyrer i folkebibliotek er en barriere som hindrer mange, spesielt barn og ungdom, i å låne bøker på biblioteket. Mange kommuner har allerede fjernet sine gebyrer. Vi foreslår en nasjonal dugnad for å fjerne gebyrer i alle folkebibliotek.
- [Årets bok for barn \(Sølvberget, Stavanger\)](#)

Skolebibliotek

Det finnes kommuner som jobber godt med skolebibliotek, og som har gjort seg erfaringer som andre kan nyte godt av. Fra Rogaland vil vi trekke fram Haugesunds satsing på skolebibliotek som et eksempel til etterfølgelse.